

หมวด ข. วิชาปั้นสลัก

๑. รูปคน รูปสัตว์

ก. ความมุ่งหมายของการปั้น การปั้นรูปคน รูปสัตว์ในที่นี้เพื่อที่จะฝึกการปั้นลักษณะ และท่าทาง ของคนและสัตว์อย่างรวดเร็วในอันที่จะนำไปประกอบการจัด ภาพหรือตกแต่งงานก่อสร้างหรือสิ่งอื่น ๆ ดังนั้นการปั้น รูปคน รูปสัตว์ในที่นี้จึงปั้นเอาลักษณะท่าทางเป็น สำคัญ ส่วนละเอียดต่าง ๆ นั้นไม่คำนึงถึงมากนัก

ข. การปั้นลักษณะและท่าทางอย่างรวดเร็ว จะต้อง คำนึงถึงสัดส่วน และการทรงตัวของคนหรือสัตว์นั้น ๆ ด้วย ว่าถ้าอยู่ในท่าทางอย่างนั้นจะยืนอยู่ได้ไหมจะนั่ง ได้ไหม ขัดตาหรือขัดความรู้สึกหรือเปล่า สัดส่วน ของรูปปั้นก็ต้องคำนึงถึงด้วยว่าได้สัดส่วนดีไหม เช่น รูปคนก็ต้องมีส่วนสัดส่วน ๘ ส่วน รูปสัตว์ชนิดนั้นๆ ก็จะต้องได้สัดส่วนดีกัน ขาไม่ยาวไป ช่วงหลังตัวไม่สั้นไป

หรือคอไม่ยาวไม่สั้นเกินไป ดังนั้นจะต้องสังเกตให้ดี ด้วย การบันทึกลักษณะและท่าทางอย่างรวดเร็วบนหยาบ ๆ อย่างรวดเร็วเท่านั้น ส่วนละเอียดต่างๆไม่จำเป็นต้องมีมากนัก

ก. การบันทึกแบบลอยตัว นูนและแบน การบันทึกรูปคนหรือรูปสัตว์นั้น เราอาจจะบันทึก ๓ แบบด้วยกัน คือ

(๑) แบบลอยตัว คือมองเห็นทุกด้าน ไม่ว่าจะหันหน้าหรือหันหลัง สามารถลอบดูได้ทุกด้าน การบันทึกยากหน่อย แบบลอยตัวนี้ถ้าหากบันทึกการทรงตัวไม่ดี ก็อาจจะล้มได้ง่าย

(๒) แบบนูน แบบนี้เป็นการบินให้นูนออกมาจากพื้นหลัง สัมผัสและมองเห็นได้เพียง ๓ ด้านเท่านั้น ส่วนด้านหลังติดกับพื้นหลังจึงสัมผัสไม่ได้ และมองเห็นไม่ได้ การบันทึกแบบนี้ง่ายกว่าแบบลอยตัว

(๓) แบบแบน แบบนี้มองเห็นและสัมผัสได้ด้านหน้าด้านเดียวเท่านั้น คือนูนเหมือนกัน แต่นูนจนเกือบ

จะแบนราบเหมือนภาพเขียน การปั้นก็ง่ายกว่าแบน
นูนมากเพราะไม่ต้องปั้นด้านข้างเลยก็ได้ การปั้นก็
เหมือนเขียนภาพมาก

ง. การร่างภาพ การสร้างโครงร่าง การขึ้นรูป
การให้ส่วนตัด และการแสดงผิว

การร่างภาพนั้น เราอาจจะร่างภาพได้ด้วยวิธีการ
แสดงรูปภาพเขียนก่อน เพื่อให้ได้ลักษณะท่าทางของ
คนหรือสัตว์นั้นๆ ก็ย่อมทำได้ หรือจะปั้นไปเลยก็ได้
การปั้นเลยนั้นเป็นการปั้นให้ได้ลักษณะท่าทาง การ
ทรงตัวของคนหรือสัตว์ก่อน ด้วยการปั้นอย่างหยาบๆ
หรืออาจจะสร้างโครงร่างเสียก่อน การสร้างโครงร่าง
นั้นก็ทำได้ด้วยการทำโครงเหล็ก โครงลวด เพื่อให้ได้
ลักษณะท่าทาง การทรงตัวของคนหรือสัตว์นั้นๆ แล้ว
จึงพอกดินกับโครงนั้นให้ได้หยาบๆ อาจจะเป็นทรง
เหลี่ยมหรือกลมก็ได้ พอให้รู้ว่าเป็นรูปอะไร ท่าทาง
อย่างไร

การขึ้นรูป ก็ต่อจากการพอกดินเป็นโครงหยาบ

นั้นเองเพื่อให้ได้รูปร่างของคนหรือสัตว์ตามต้องการ จะทำได้ด้วยการพอกดินเติมเข้าไปในส่วนที่ต้องการจะเติม และขูดส่วนที่ไม่ต้องการออกให้ได้ลักษณะคนหรือสัตว์นั้น ๆ

การให้ส่วนสัตว์นั้นว่าสำคัญมาก ถ้าหากปั้นคน ก็จะต้องได้ส่วนสัตว์ที่ถูกต้อง เช่นคนผู้ใหญ่ก็ต้องมีส่วน ๘ ส่วน เหมือนการเขียนภาพที่กล่าวแล้ว หรือภาพสัตว์ต่าง ๆ ก็จะต้องได้ส่วนสัตว์กัน เช่นขาไม่ยาวเกินไป หรือคอไม่ยาวสั้นเกินไป เป็นต้น จะต้องพยายามสังเกตจากคนหรือสัตว์จริง ๆ หรืออาจจะดูตามภาพที่เราสังเกตขี้ได้ก็ได้

การแสดงผิวอันนี้เป็นการตกแต่งผิวรูปปั้นคนหรือสัตว์นั้น ๆ อาจจะตกแต่งให้เรียบ หรือให้หยาบขรุขระก็ได้ ถ้าหากตกแต่งให้เรียบก็ต้องใช้เวลานาน แต่ถ้าขรุขระก็ทำได้รวดเร็วกว่า ดังนั้นถ้าเป็นารปั้นอย่างเร็วก็ไม่จำเป็นต้องตกแต่งให้เรียบ ยิ่งถ้าเป็นการปั้นด้วยปูนปลาสเตอร์ด้วยแล้วสามารถปั้นได้อย่างรวดเร็ว

ได้ เพราะตามปกติปูนพลาสเตอร์ก็แห้งเร็วอยู่แล้ว ดังนั้นจึงมันอย่างรวดเร็วจึงได้ โดยไม่จำเป็นต้องตากแห้งให้เรียบ แสดงผิวได้ง่ายด้วย การมันก็เป็นการมันจากโครงร่างเดิมก่อนนั่นเอง

จ. **การทำแม่พิมพ์ และการหล่อปูนพลาสเตอร์**
การทำแม่พิมพ์ มักเพื่อนำไปหล่อ หลังจากที่ดินดิน หรือดินน้ำมันแล้ว เพราะการจะใช้ดินเหนียวหรือดินน้ำมันเป็นรูปคน สัตว์ต่อไปนั้นไม่คงทนถาวรนัก จึงควรหล่อด้วยปูนพลาสเตอร์ โสเทร ซีเมนต์และอื่นๆ จึงจะคงทนดี

การทำแม่พิมพ์นั้น ก็อาจจะทำด้วยปูนพลาสเตอร์ หรือวัสดุอื่นๆ เช่นปูนซีเมนต์หรือโลหะก็ได้ แต่การทำแม่พิมพ์ด้วยโลหะนั้นยากกว่าวัสดุอื่นๆ แม่พิมพ์ที่ทำขึ้นนั้นอย่างน้อยต้อง ๒ วัน และมากเท่าไรยิ่งดี การทว้เพียง ๒ วันก็ง่ายมาก และทำได้สำหรับรูปสี่เหลี่ยม กลม อวรมตา ซึ่งไม่มีเส้น ส่วนลึก ส่วนนูนมากนัก แต่ถ้าเป็นภาพคน ภาพสัตว์ด้วยแล้ว ยิ่งมี

ส่วนละเอียด ส่วนเล็ก ส่วนนูนมาก เช่น แขน ขา มือ หน้า และอื่นๆ จำนวนชั้นของแม่พิมพ์จะต้งมาก ขอให้สังเกตว่า ถ้าหากหล่อแล้วสามารถถอดแม่พิมพ์ออกได้สบายก็เป็นอันใช้ได้ วิธีทำแม่พิมพ์นั้นก็ต้องทำทีละชั้น เช่นทำที่เท้าก่อน ที่เท้าอาจต้องให้หลายวัน ชั้นแรกต้องทำที่ๆ ต่ำสุดก่อน เมื่อแห้งแล้วก็ลองถอดแม่พิมพ์ออกดู เมื่อเห็นว่าถอดได้ง่ายไม่ทำให้รูปปั้นนั้นชำรุดก็เป็นอันใช้ได้ ได้แม่พิมพ์ไว้อย่างเดิม แล้วทำแม่พิมพ์ชั้นต่อไปเรื่อยๆ อย่างสม่ำเสมอเมื่อทำพิมพ์แต่ละชั้นจะต้องมีวัสดุกัน เช่นสังกะสีแผ่นเล็กๆ หนุนไว้เพื่อไม่ให้วัสดุที่เราทำแม่พิมพ์นั้นไหลออกไป ถ้าหากทำพิมพ์ชั้นอื่นๆ ต่อไปก็เอาแม่พิมพ์ที่ทำก่อนนั้นหนุนไว้แทนเพื่อให้ต่อกัน แต่ตอนรอยต่อกันควรใช้น้ำมันเครื่องหรือน้ำมันมะพร้าวผสมตะกั่ว เพื่อให้กดพิมพ์ง่ายขึ้น สำหรับที่ทำแม่พิมพ์ก็รูปปั้นดินเหนียวหรือดินน้ำมันนั้น ถ้ากลัวว่าจะถอดออกยากก็ควรใช้น้ำมันดังกล่าวทาเสียก่อนก็ได้ เมื่อทำแม่พิมพ์

ครบทุกชั้นแล้วก็ใช้น้ำใช้ได้

ต่อไปเป็นการหล่อปูนปลาสเตอร์ เราต้องหาแม่พิมพ์ด้วยน้ำมันเดียวกัน แล้วนำแม่พิมพ์แต่ละชั้นมาประกอบกันจนครบหมด เขาเช็ดผูกไว้ให้แน่น แล้วผสมปูนปลาสเตอร์เทเข้าไป ถ้าต้องการให้กลวงก็เทเข้าไปแล้วเอียงแม่พิมพ์ไปมาให้ปูนปลาสเตอร์ไหลทั่วถึงกันหมด ต้องระวังให้ปูนปลาสเตอร์ทั่วถึงกัน มิฉะนั้นเมื่อถอดแม่พิมพ์ออก เดี่ยวจะมีรอยโหว่หรือเสียหาย เมื่อทิ้งไว้จนปูนปลาสเตอร์แห้งแล้ว ก็ถอดแม่พิมพ์ออกทีละชั้นจนหมด แล้วจึงตีรูปหล่อขึ้นอีกทีหนึ่งก็ใช้ได้

วิธีการทำแม่พิมพ์และการหล่ออีกวิธีหนึ่งที่ง่ายและเสียหายงก คือ ทำแม่พิมพ์และหล่อทีละส่วน เช่น ศีรษะ แขนมือ เท้า ลำตัว เมื่อหล่อเสร็จก็นำมาประกอบกันภายหลัง เพราะถ้าหากหล่อครั้งเดียวจะยากมาก และอาจทำให้เสียหายได้ง่าย เพราะรูปปั้นที่มีส่วนลึก นูน และส่วนละเอียดมากเท่าไรก็ย่อมจะทำแม่พิมพ์และหล่อยากขึ้นเท่านั้น การทำตั้งใจเช่นนั้นๆ ค่อยๆ ทำไปเรื่อยๆ จะได้ผลดี

๒. รูปคนเหมือนแบบสากลและแบบประจำชาติ

ก. ความมุ่งหมายของการปั้น การปั้นรูปคนเหมือนแบบสากลนั้น เป็นการปั้นให้เหมือนคนจริงทุกประการ แสดงทั้งท่าทางรูปร่าง กล้ามเนื้อและลักษณะต่างๆ ให้เหมือน ส่วนการปั้นคนเหมือนแบบประจำชาตินั้น ก็คำนึงถึงความเหมือนคนจริงเช่นกัน แต่แสดงลักษณะของตนให้เด่นชัด อาจจะไม่ต้องงกลมเนื้อมากนัก คล้ายกับการปั้นหล่อพระพุทธรูปนั่นเอง แต่รูปคนเหมือนแบบประจำชาติสมัยใหม่ ซึ่งนิยมกันมากในปัจจุบัณนี้ มักจะเป็นแบบสากลผสมด้วย ถึงกระนั้นก็ยังแสดงเด่นชัดเหมือนกัน รูปแล้วความมุ่งหมายของการปั้นรูปคนเหมือน ก็เพื่อแสดงลักษณะรูปร่างของคนเป็นสำคัญนั่นเอง

ข. การให้รูปทรง น้ำหนัก และเงาในการปั้น การให้รูปทรงในการปั้นนั้น เป็นการปั้นที่จะเป็นรูปทรง

อย่างไร ซึ่งผู้บั้นจะต้องคำนึงถึงให้มากด้วย และการที่จะทรงตัวอยู่ได้ก็จะต้องบั้นให้ทรงตัวอยู่ได้จริงๆ รวมถึงความรู้สึกจากการมองเห็นด้วย ส่วนน้ำหนักและเงาหนักก็ต้องคำนึงถึงว่า เมื่อรูปบั้นถูกแสงเข้าทางหนึ่งทางใดแล้วจะได้เงาที่หน้า หรือเป็นรูปบั้นที่งามด้วย จึงเห็นว่าเรื่องนี้สำคัญมากทีเดียว เพราะถ้าบั้นไม่ได้ลักษณะที่งามตั้งกล่าวแล้ว ก็จะไม่เข้าใจได้ยากในภายหลัง

ก. การบั้นแบบลอยตัว นูนและแบน ก็เช่นเดียวกับกรบั้นรูปคน รูปสัตว์ดังกล่าวแล้วนั่นเอง แต่แตกต่างกัน ที่ว่ารูปคนเหมือนนั้นต้องละเอียดกว่า คำนึงถึงความเหมือนมากกว่า ฉะนั้นถ้าเป็นแบบลอยตัวก็สามารถมองเห็นได้รอบด้าน ส่วนแบบนูนก็มองเห็นได้ ๓ ด้าน แต่แบบแบนก็มองเห็นได้ด้านเดียวเหมือนเหรียญหรือสตางค์นั่นเอง

ง. การทำ แม่พิมพ์ และการหล่อปูนพลาสเตอร์ เหมือนกับรูปคนรูปสัตว์ดังกล่าวแล้ว คือวิธีการทำแม่พิมพ์และการหล่อปูนพลาสเตอร์ โดยใช้วิธีการทำ

แบบเดียวกัน

จ. การให้ลักษณะและท่าทางต่างๆ การปั้นคนเหมือนนั้นควรจะเป็นลักษณะหน้าตางอรรคมตา และท่าทางก็เป็นอรรคมตาไม่พลิกแพลงมากมายเกินไปนัก

ฉ. การจับปั้นรูปคนแก่ศีรษะ ค้างคาวและเต็นต์
การปั้นคนเหมือนนั้นเราสามารถปั้นได้ ทั้งรูปคนแก่ศีรษะคือปั้นศีรษะลงมาถึงคอเท่านั้น ส่วนการปั้นรูปคนเหมือนค้างคาวนั้นปั้นศีรษะลงมาถึงอก และการปั้นแบบเต็นต์นั้นปั้นหมดทั้งตัวเลยก็เลยงานเอง การปั้นเต็นต์นั้นยากกว่าแบบอื่นหมด เพราะต้องปั้นทั้งตัวและต้องให้เหมือนทั้งหมดด้วย

๓. ลวดลายแบบสากลและแบบประจำชาติ

ก. ความมุ่งหมายของการบันลวดลาย ก็เพื่อนำไปประกอบสิ่งก่อสร้างหรือภาพบนผนังคนสัตว์ เป็นการตกแต่งให้สิ่งก่อสร้างหรือภาพบนผนังสมบูรณ์และงามยิ่งขึ้นนั่นเอง เช่นการสร้างโบสถ์ก็มักมีลวดลายไทยตกแต่งที่หน้าบรรณของโบสถ์ และส่วนอื่น ๆ ของโบสถ์ หรือที่ฐานของพระพุทธรูปก็มักจะมีลวดลายต่าง ๆ เช่นบัวคว่ำบัวหงาย เป็นต้น

ข. ความแตกต่างของลวดลาย ลวดลายแบบไทยหรือแบบประจำชาตินั้น ก็มักจะเป็นลวดลายไทย ซึ่งมีเส้นอ่อนช้อย ประณีต เช่นลายบัวคว่ำบัวหงาย กระจังตาอ้อย กระจังใบเทศ ประจำยาม ฯลฯ เป็นต้น ส่วนลวดลายแบบสากลนั้น ก็แตกต่างออกไป คือมักจะมีเส้นไม่อ่อนช้อยเหมือนแบบไทย เช่นเป็นเส้นตรง เป็นเหลี่ยม แข็งแรง ยิ่งเป็นแบบไทยสมัยใหม่ก็งแบบสากลก็มักจะต้องแปลงลายบัวคว่ำบัวหงายให้มีเส้นตรง ไม่

อ่อนช้อยไป หรือลวดลายแบบสากลก็แบบหนึ่งก็คือ ลวดลายของดอกไม้ ใบไม้ เป็นธรรมชาติจริงๆ ซึ่งไม่ดัดแปลงเหมือนแบบไทย การนำไปใช้ก็แตกต่างกัน เช่นลวดลายไทยก็นำไปตกแต่ง โบสถ์ วิหาร สุานพระพุทธรูป หรือสิ่งก่อสร้างแบบไทย ส่วนแบบสากลก็นำไปตกแต่งอาคารแบบสากล หรือรูปปั้นแบบสากล เป็นต้น

ก. เพื่อออกแบบปั้น สลักลวดลาย ที่กำหนดให้ ถ้าหากเขากำหนดลวดลายให้ ก็ต้องร่างแบบเสียก่อน ดังนั้นเราจะต้องรู้ว่าลวดลายนั้นเป็นอย่างไร รูปร่างอย่างไร เช่นเขากำหนดได้ปั้นลวดลายประจำยาม ขนาด $6" \times 3" \times 2"$ เราก็ต้องร่างแบบลายประจำยาม ขนาดดังกล่าว คือ $6" \times 3"$ และขนาดหนา $2"$ ด้วย จากนั้นก็เริ่มขีดส่วนที่ลึกออก และบางส่วนของตัวจะเติมก็เติมเพิ่มเข้าไปจนได้สัดส่วน และลักษณะประจำยาม ดังกล่าว

จ. การปั้นสลักลวดลายแบบแบนและนูน ก้าว

แสดงเส้นส่วนตัด และผิว การปั้นสลักลวดลายแบบแบน ก็ต้องมีส่วนลึกและนูนน้อยมาก ซึ่งต่างกับแบบนูนก็มีส่วนนูนและส่วนลึกมากกว่าแบบแบน เพราะแบบแบนนั้นคล้ายกับภาพเขียนมาที่สุด

การแสดงเส้นของการปั้นลวดลายก็ต้องพยายามให้เหมือนแบบที่ร่าง หรือ เหมือน ลวดลาย นั้น ๆ ด้วย หรือถ้าเป็นเส้นของลวดลายไทย ก็ต้องอ่อนช้อยดังกล่าว

การแสดงส่วนตัดก็จะต้องได้ ส่วนตัดที่ ถูกต้องไม่ผิดส่วน คือได้ลักษณะของลวดลายนั้น ๆ ด้วย เช่น ลายประจำยามก็ต้องถูกส่วนทั้งหมด

ส่วนการแสดงผิว ก็มีจะเป็นผิวเรียบๆ ขรุขระของลวดลายไทย ส่วนลวดลายสากลก็อาจจะเป็นผิวขรุขระได้บ้าง

จ. **คุณภาพของวัตถุที่ใช้ในการปั้นสลัก** ถ้าจะนำไปตกแต่งสิ่งก่อสร้างก็มักจะเป็นวัตถุที่ถาวร เช่นตามโบสถ์ วิหารก็มักจะทำด้วยไม้ ซึ่งคงทนพอสมควร

แกะสลักให้อ่อนช้อยได้พอสมควร ส่วนปูนซีเมนต์ก็
 เพราะคงทนดี อาจจะบิ่นสลักเป็นลวดลายอย่างอ่อน
 ช้อยได้พอสมควรเช่นกัน ซึ่งมีผู้นิยมกันมากในปัจจุบัน
 แต่ถ้าเป็นดินก็ต้องเผาลงก่อนจึงจะใช้ได้ และปูน
 พลาสเตอร์ก็นิยมกันเหมือนกัน แต่ก็มักจะทำได้ในที่ม
 ไม่ถูกแดดฝนเหมือนโสตถิ วิหารดังกล่าว เพราะปูน
 พลาสเตอร์คงทนได้ไม่ดีเท่าปูนซีเมนต์

ฉ. การทำแม่พิมพ์หล่อ และแกะสลักด้วยปูน
 พลาสเตอร์ ถ้าต้องการจะทำแม่พิมพ์หล่อทำได้ ถ้า
 หากปั้นด้วยดินก่อน การทำแม่พิมพ์ก็ทำได้เหมือนกับ
 ทำแม่พิมพ์รูปคนละสัตว์ แต่การทำแม่พิมพ์ของลวด
 ลายนี้ง่ายกว่ามาก จำนวนชั้นก็คงจะน้อยกว่า เพราะ
 เป็นรูปแบนและนูนเท่านั้น ส่วนการแกะสลักด้วยปูน
 พลาสเตอร์นี้ก็ต้องหล่อปูนพลาสเตอร์เป็นแผ่นหนาตาม
 ต้องการเสียก่อน เมื่อจะแกะสลักก็ต้องร่างลวดลาย
 เสียก่อน แล้วก็ค่อย ๆ แกะเอาส่วนที่ตรงการจะให้ลึกลง

ก่อน โดยกะหยามก่อน แล้วจึงแกะสลักตะเข็บ เรา
จะต้องระวังให้มากก็คือ อย่าให้เสียได้เพราะจะพอกเติม
เข้าไปแบบการปั้นไม่ได้ เพราะการแกะสลักมีแต่ดาว
เกล็ดออกเท่านั้น

๔. การจัดรูปปั้นสลัก

ก. ความมุ่งหมายของการจัด การจัดรูปปั้นสลักนี้ เป็นการจัดรูปคนสัตว์ และสิ่งต่างๆ ให้เป็นเรื่องราว เพื่อนำไปประกอบหรือตกแต่งสิ่งก่อสร้าง รวมทั้งรูปปั้นอื่นๆ เช่นจัดรูปปั้นสลักเพื่อตกแต่งฐานอนุสาวรีย์ ประชาธิปไตย หรืออนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช เป็นต้น

ข. คุณภาพของวัสดุที่ใช้ในการจัด การจัดรูปปั้นครั้งแรกมักจะปั้นด้วยดินเหนียวก่อน แต่ก็ต้องหาคิมพ์เพื่อหล่อวัสดุอื่นที่ถาวรต่อไป เพราะดินเหนียวไม่คงทน นอกจากนำไปเผาเคลือบ แต่ก็ไม่เหมาะสำหรับ การจัดรูปปั้นสลักนี้ ยิ่งนำไปตกแต่งสิ่งอื่นก็ไม่เหมาะสมนัก ส่วนที่ฝึกทำก็มักใช้ดินเหนียว และดินน้ำมัน (ดินน้ำมันดีกว่าดินเหนียว ก็คือไม่แห้งง่ายเหมือนดินเหนียว และไม่ละเอียดเปราะเปื้อนขนาดด้วย) แล้วหล่อ

ด้วยปูนพลาสเตอร์ก็คงทนดีขึ้น และถ้าเป็นปูนซีเมนต์ก็ยิ่งคงทนมากขึ้นอีก และถ้าหากใช้โลหะด้วยแล้วก็นับว่าดีที่สึกกว่าสิ่งอื่น ๆ ทั้งหมด ส่วนหินก็มีผู้นิยมนำมาสลักเช่นกัน เช่นการจารึกรูปสลักหินเรื่องราวเกียรติที่รอบโบสถ์วัดพระเชตุพนฯ ก็ใช้หินอ่อนสลัก ความคงทนก็ดีเช่นกัน และยังมีไม้สักที่ใช้สลักได้ง่ายกว่าหิน แต่คงทนน้อยกว่าหิน

ค. การออกแบบ การจัดทำตามที่กำหนดให้ ขึ้นแรกเราจะต้องออกแบบด้วยการร่างภาพบนกระดาษเสียก่อน อาจจจะร่างภาพเล็ก ๆ ต่อไปจึงขยายให้เท่าขนาดที่ต้องการ การออกแบบก็ต้องคำนึงถึงเรื่องราวที่เขา กำหนดให้ด้วย ว่าเป็นเรื่องอะไร มีตัวสำคัญอะไรบ้าง และตอนสำคัญเป็นอย่างไร เราจะต้องจัดให้ตรงเรื่อง ส่วนหลักการจัด เช่น เอกภาพ จุดสนใจของรูปและอื่น ๆ ก็จะต้องคำนึงถึงด้วย

ง. การจัดภาพขึ้นสลักตามแบบแบนและนูน การแสดงเส้นส่วนสกัดและผิว การจัดภาพขึ้นสลักแบบแบน

ก็คือแบบที่นูนออกมาเพียงเล็กน้อย คล้ายกับภาพเขียนมา ที่สุด ส่วนแบบนูนนั้นมีลักษณะนูนออกมา มาก เมื่อจะปั้นสลักก็ต้องปั้นสลักให้นูนออกมามากๆ สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ ๓ ด้านด้วย ฉะนั้นจึงปั้นสลักเกือบจะเป็นภาพลอยตัวทีเดียว นอกจากด้านหลังเท่านั้นที่มองไม่เห็นและสัมผัสไม่ได้

การแสดงเส้นของการจัดรูปปั้นสลักก็คือเส้นขอบนอกของรูปคนหรือสัตว์ที่อยู่ในรูปปั้นสลักนั้น จะต้องได้ลักษณะรูปทรงภายนอกของรูปนั้นๆ ด้วย

การแสดงสัดส่วนก็เช่นกัน จะต้องได้สัดส่วนที่ถูกต้อง เช่นภาพคนก็ต้องถูกส่วน ภาพสัตว์ก็ต้องถูกส่วน รวมไปถึงการจัดระยะของรูปปั้นสลักด้วย เช่นตุ๊กตาวัดต้องรู้สึกว่ามีระยะใกล้ไกลเป็นต้น การปั้นสลักก็สามารถทำได้เช่นเดียวกับภาพเขียน แต่ไม่เหมือนกับภาพเขียนนัก เพราะรูปปั้นสลักทำน้ำหนักไม่ได้ แต่ก็ทำได้ด้วยการให้มีเล็กใหญ่ตามระยะใกล้ไกลนั่นเอง

การแสดงผิว ก็ทำได้ เช่นสลักไม้ก็อาจทำให้

หรือขระเป็นรอยฉิว หรือขีดให้เรียบแล้วทาแลคเกอร์ก็ได้ ส่วนพวกโลหะก็อาจขีดให้เรียบ วัสดุอื่น ๆ ก็เช่นกัน

จ. การทำแม่พิมพ์หล่อ และแกะสลักด้วยปูน

พลาสเตอร์ การทำแม่พิมพ์หล่อนั้น ก็เช่นเดียวกับการทำแม่พิมพ์หล่อรูปคน สัตว์ คนเหมือน และลวดลายต่าง ๆ แล้วนั่นเอง แต่ที่เหมือนที่สุดก็คือ การทำแม่พิมพ์หล่อลวดลาย เพราะการจัดรูปนั้นเป็นแบบขนและแบบแบน อาจจะทำแม่พิมพ์ขึ้นหรือขึ้นเดียวก็ได้ ถ้าหากแบบนั้นมาก ๆ ก็จะต้องคำนึงถึงลวดลายที่ลึกเข้าไปมากอาจจะเป็นแฉ่ง เป็นมุม ซึ่งจะทำแม่พิมพ์ขึ้นเดียวไม่ได้ ทางเทคนิคควรขึ้นไม่ให้มีมุม ทำให้ตรงเสียเพื่อถอดพิมพ์ออกได้ง่าย

ส่วนการแกะสลักด้วยพลาสเตอร์นั้น ก็ทำได้ด้วยการหล่อ พลาสเตอร์เป็นแผ่นหนา ๆ ตามต้องการ แล้ววางแบบลงบนพลาสเตอร์แผ่นหนานั้น ค่อย ๆ แกะสลักด้วยสิ่วแกะสลัก โดยแกะส่วนที่ไม่ต้องการออกก่อน แล้วค่อย ๆ แต่งรูปคน สัตว์ในรูปการจตุรนั้นให้ได้ลักษณะที่ต้องการ

๕. การปั้นสลักตกแต่ง

ก. ความมุ่งหมาย ก็เพื่อนำไปตกแต่งสิ่งก่อสร้างหรืองานปั้นอื่นๆ โดยเฉพาะ เหมือนกับการจัดรูปปั้นสลักนั่นเอง อาจจะมีจัดรูปปั้นสลักเป็นเรื่องราว แต่ต้องเหมาะสมกับสิ่งก่อสร้างนั้นๆ และรูปปั้นสลักนั้นๆ ด้วย เช่นรูปปั้นสลักที่ตกแต่งฐานอนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ก็เป็นเรื่องราวของพระองค์โดยเฉพาะ เป็นต้น

ข. คุณภาพของวัสดุที่ใช้ ก็เช่นเดียวกับที่กล่าวแล้วนั่นเอง คือถ้าหากนำไปตกแต่งสิ่งก่อสร้างจริงๆ ก็ต้องเป็นวัสดุที่ถาวรเช่นโลหะที่ขัด รองลงมาก็คือปูนซีเมนต์ ไม้สัก เป็นต้น ส่วนปูนพลาสเตอร์ก็ใช้เช่นกัน คือนำมาแกะสลักได้ และคงทนพอสมควร แต่จะนำไปตกแต่งก็ไม่ดีนัก สำหรับการใช้ดินเหนียวกับดินน้ำมันปั้นก่อนนำไปทำแม่พิมพ์หล่อก็ใช้ได้ แต่มี

คุณภาพต่างกันคือ ดินเหนียววราคาถูกกว่าแต่แห้งเร็ว เวลาปั้นกว้างคืนต้องเอาผ้าเปียกคลุม มิฉะนั้นจะแห้ง และปั้นต่อได้ยาก ส่วนดินน้ำมันไม่แห้งเร็วนัก นอกจากวัสดุตั้งกล่าวแล้ว หินต่างๆ ก็นำมาสลักได้ แต่สลักยากกว่าไม้มาก

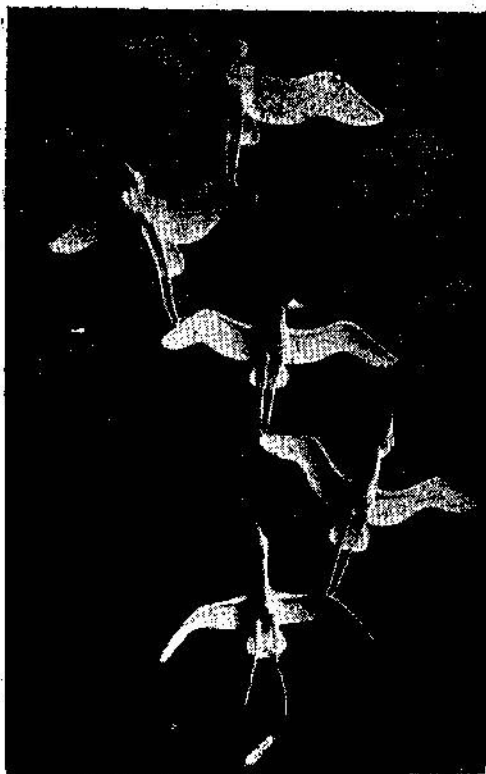
ค. ความเหมาะสมกับสิ่งก่อสร้าง ต้องคำนึงถึงให้มากด้วยว่า สิ่งก่อสร้างนั้นใช้ประโยชน์ทำอะไร การปั้นสลักเรื่องราวก็ต้องเหมาะสมกันด้วย เช่นอาคารเรียนก็ต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษา เรื่องอื่นๆ ก็ต้องมีความเหมาะสมกัน นอกจากเรื่องราวให้เหมาะสมกันแล้ว วัสดุที่นำมาใช้ก็ต้องเหมาะสมกับการนำไปติดตั้งด้วย

ง. การออกแบบปั้นสลัก ภาพสิ่งตกแต่งได้ตามที่กำหนดให้ ก็เช่นเดียวกับการจัดรูปปั้นสลัก คือต้องออกแบบร่างในกระดาษเสียก่อน แล้วจึงขยายใหญ่ตามที่กำหนดให้ แล้วร่างบนวัสดุที่ต้องการจะปั้นสลัก เราจะต้องทำตามที่กำหนดให้ทุกประการ นับตั้งแต่

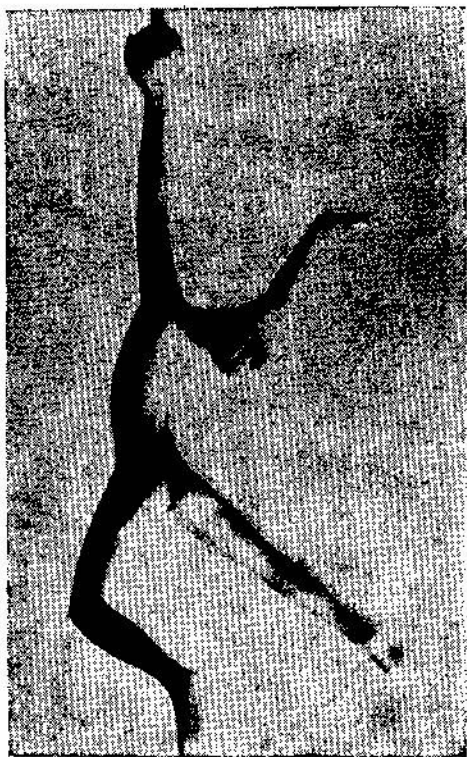
วัตถุประสงค์ใช้ วิธีการ และอื่น ๆ อันนับว่าเป็นสิ่งสำคัญ
ยิ่งด้วย ถ้าหากเป็นการสอบด้วยแล้ว ทำไม่ตรงตาม
ที่เขากำหนดให้ก็จะได้คะแนนไป หรืออาจจะไม่ได้
คะแนนเลยก็ได้

จ. การปั้นสลักตกแต่งตามแบบแผนและนูน การ
แสดงเส้นสัดส่วน และผิว เหมือนกับการจัดรูปปั้นสลัก
นูนเอง

ฉ. การทำแม่พิมพ์ การหล่อ และแกะสลักด้วย
ปูนปลาสเตอร์ ก็เหมือนกับการจัดรูปปั้นสลักซึกเช่นกัน

“กลีบ” ไพฑูรย์ เมืองสมบูรณ
 เป็นกาบบนรูปสัตว์

“นักกายกรรมหมายเลข ๕” ไพฑูริ์ เมืองสมบุรณ์
เป็นการปั้นรูปคนแบบตอยตัว

ภาพมนุษย์ เป็นภาพการอัญเชิญ โดย เรืองสุข อรุณเวช

“เสียดัง” โดยข้าเรื่อง วิเชียรเชกต์
เป็นการปั้นรูปคนแบบลอยตัว